

Baantjer Inc.

# Moord op de tram

De Fontein

# 1

‘Het blijft hannesen met die stomme dingen,’ zegt een bejaarde vrouw. Onzeker staat ze te hannesen met haar ov-pas bij de ingang van de tram. Ze kijkt hulpzoekend om zich heen, maar als niemand reageert gaat ze zachtjes mopperend zitten. Demonstratief zet ze haar tas op de vrije plaats naast haar.

Ward Bolten bekijkt het schouwspel geamuseerd. Hij is niet vaak in Amsterdam, maar hij komt er graag. De mensen zijn er heel anders dan in Geldermalsen, waar hij is opgegroeid en nog altijd woont.

Hij ziet een kale, oudere man met een wijnrode broek, die ongeduldig stond te wachten tot de bejaarde vrouw eindelijk klaar was, met een gedecideerd gebaar zijn pas langs de kaartlezer halen. Nadat het piepje heeft geklonken, loopt de man vlak langs zijn voorgangster heen en gaat pal voor haar zitten, met zijn rug naar haar toe.

Weer kijkt hij naar de ingang van de tram, waar nu een jonge vrouw zich door een omstander laat helpen om de buggy met haar kind de tram in te tillen. Ze bedankt de man, checkt in en gaat schuin tegenover Ward zitten. Zachtjes praat ze tegen het kleintje, dat ze in de buggy laat.

Ward kijkt naar buiten als de tram optrekt. Elke keer als hij naar het hoofdkantoor reist van de verzekeringsmaatschappij waarvoor hij werkt, neemt hij deze zelfde route. Eerst de trein naar het Amstelstation en dan met lijn 12 naar de Wiltzanghlaan in Bos en Lommer. Zijn collega Niels verslijt hem

voor gek: het zou veel sneller zijn om in de intercity te blijven zitten tot Sloterdijk, want van daaraf is het maar een paar haltes met de tram. Of desnoods zou hij kunnen uitstappen op het Centraal Station, en dan lijn 14 pakken op de Dam. Maar Ward laat zich niet van de wijs brengen. Zo doet hij het al jaren. Vier keer per jaar. En zo blijft hij dat doen.

Zijn blik gaat automatisch terug naar de jonge vrouw, die haar tasje heeft opengedaan en nu bezig is haar wangen zorgvuldig te bewerken met een poederkwastje uit een klein spiegeldoosje. Ze merkt dat Ward naar haar kijkt, maar dat lijkt haar niet te storen. Steeds opnieuw veegt ze een laagje blusher over haar wangen en bekijkt het resultaat in het spiegel-tje. Tussendoor blikt ze liefdevol naar het kindje in de buggy. Het beeld fascineert Ward, hij kan het niet helpen. Bewust probeert hij zijn aandacht te richten op allerlei andere dingen in de tram. Een puistige jongen en een meisje met een beugel die elkaar zachtjes zoenen, met hun voorhoofden dicht bij elkaar. Een jongeman die achter in de tram stil voor zich uit zit te kijken. Een vrouw met een olijfkleurige huid en een hoofd-doekje die twee loodzware boodschappentassen bij haar voeten heeft neergezet. Een donkere jongen met een honkbal-petje die met zijn vingers het oortje van zijn iPod vasthoudt en met zijn hoofd ritmisch meebeweegt op de voor de andere reizigers onhoorbare muziek.

Toch wordt zijn blik steeds weer getrokken naar die jonge vrouw. Nu bergt ze het kwastje in het doosje en klapt het dicht. Ze rommelt in haar tas en haalt er een mascararoller uit, waarmee ze haar wimpers begint bij te werken. Als ze klaar is met één oog, kijkt ze uitgebreid in een zakspiegeltje om het resultaat te beoordelen. Het ene oog met de sprekende wimpers geeft haar gezicht een clownachtige uitdrukking.

Ze neemt de tijd om weer even iets tegen haar kind te zeggen, waarbij ze gekke grimassen trekt, die het kleintje aan het lachen maken. Dan werkt ze geconcentreerd verder aan haar andere oog.

Ward dwingt zichzelf uit het raam te kijken. De wind blaast natte bladeren op en legt ze een eind verder weer neer. Onverwacht maakt de tram een scherpe bocht naar rechts.

De jonge vrouw houdt de wandelwagen vast tot de tram weer rechtuit rijdt. Dan pakt ze een penseeltje uit haar tas en begint met vaste hand een dieproze laagje op haar lippen aan te brengen. Het duurt twee haltes voordat ze ermee klaar is.

Ward heeft de grootst mogelijke moeite om niet naar haar te staren. Hij begrijpt er niets van: ze is niet eens echt aantrekkelijk en al helemaal niet zijn type, maar hij heeft het idee dat ze hem op bijna hypnotische wijze dwingt om te kijken hoe ze haar uiterlijk bijwerkt. Enigszins van slag drukt hij zijn akte-tas tegen zijn buik, met zijn armen eromheen gevouwen.

Ineens blijkt ze op haar eindbestemming aangekomen te zijn, want ze staat met het wagentje bij de uitgang. Ward wil opstaan om haar te helpen met uitstappen, maar een hulpvaardige jongeman die hij niet eens heeft opgemerkt komt achter hem vandaan toegeschoten en tilt de voorkant van de buggy voor haar naar buiten. Ze schenkt hem een dankbare glimlach en loopt weg in de richting vanwaar de tram gekomen is. Een beetje weemoedig kijkt Ward haar na. Hij voelt zich alsof hij een kans heeft gemist. Maar een kans op wat?

‘Ja, op wat, Ward?’

Doordat de bejaarde vrouw en een paar anderen in zijn directe omgeving naar hem kijken, beseft hij dat hij dat laatste hardop heeft gezegd. Hij voelt dat zijn hoofd rood wordt.

Door het achterraam van de tram ziet hij de jonge vrouw de straat oversteken.

Weer maakt de tram een bocht, waardoor ze uit het zicht verdwijnt. Ward zucht.

Op datzelfde moment ziet hij de stille jongeman achter in de tram langzaam onderuitzakken.

Aanvankelijk denkt Ward dat de man in slaap is gevallen. Maar dan schrikt hij. De man glijdt verder opzij en blijft met zijn gezicht naar beneden op het tweepersoonsbankje liggen.

Niemand in de tram schijnt iets in de gaten te hebben. Dus staat Ward op, met zijn aktetas onder zijn arm. Omdat de tram weer een bocht neemt, heeft hij moeite zich staande te houden. Even staat hij stil. Totdat hij ziet dat de man door het wilde geschommel van de tram op de grond terecht is gekomen.

Slingerend van houvast naar houvast worstelt Ward zich naar het achterstuk van de tram. Op de vloer bij het lichaam van de man ziet hij glinsterend vocht, en ook op de kunststof zitting van het bankje.

Bloed.

Meteen draait hij zich om en brult: 'Chauffeur, stoppen! Hier ligt een gewonde! Chauffeur!'

Ineens zijn alle blikken op hem gericht. Alleen de jongen met de iPod blijft met gesloten ogen zitten luisteren naar de muziek in zijn eigen wereld.

## 2

‘Het wordt eens tijd voor een nieuwe auto, vriend,’ zegt de monteur, die met zijn handen in de zij misprijzend kijkt naar wat hij onder de motorkap aantreft.

Een auto vol deuken staat op de brug van de smalle buurtgarage, die tussen twee woonhuizen ingeklemd ligt. De andere brug is leeg. Van achter de balie verspreidt een bejaarde transistor-radio het Nederlandstalige repertoire van een lokale zender.

‘Niet zeiken, John, dit wagentje is nog prima.’

Hendrick Zijlstra klopt waardierend op de carrosserie van zijn oude Audi.

De kauwgom kauwende kaken van de monteur gaan traag malend op en neer terwijl hij zijn blik langzaam van links naar rechts laat gaan.

‘Dat wagentje van jou is misschien ooit prima geweest, meeneer de politiemann, maar dat is wel heel lang geleden.’

Hij loopt voor Zijlstra langs naar het portier, doet dat open en kijkt op de kilometerteller. Meteen maakt hij een afwerend gebaar.

‘Alle machtig, dat ding is misschien nog niet helemaal overleden, maar het ruikt wel zo.’

Met een klap slaat hij het portier dicht. Hij trekt een vies gezicht naar Zijlstra.

‘Wat doe jij met die auto, man? Dat ding stinkt alsof er een natte hond in heeft overnacht.’

Een jonge vrouw die bij de balie van de garage staat te wachten, schiet in de lach.

Quasiverontwaardigd stompt Zijlstra de monteur tegen zijn schouder.

‘Even kalm, John. Je hebt het hier wel over een Audi 80, hè. Een classic, man!’

‘Een totaal verrot barrel met meer dan twee ton op de teller, zul je bedoelen. Moet je kijken!’

De monteur wijst onder de auto, waar zich tussen de leggers van de brug een plasje zwarte vloeistof heeft gevormd.

‘Dat karkas van jou staat hier nog geen vijf minuten en er ligt al een halve liter zool!’

‘Niet overdrijven, John,’ werpt Zijlstra tegen. ‘Ik ben hier al bijna een kwartier. En het is maar een klein plasje.’

‘Hoeveel olie gooi je er wel niet in?’ wil de monteur weten.

Terwijl de jonge vrouw bij de balie geamuseerd meeluistert, antwoordt Zijlstra: ‘Hooguit een beetje. Af en toe.’

‘Hoe vaak?’

‘Elke twee dagen.’

‘En hoeveel is een beetje?’

‘Niet lullig doen, John. Wanneer is hij klaar?’

‘Klaar?’ Hoofdschuddend kijkt de grijzende monteur van Zijlstra naar de lachende vrouw en weer terug. ‘Dit ding is door en door verrot, jongen. De olie loopt gewoon uit het carter.’

‘Zeur niet, John, er zit vast ergens een slangetje los,’ pleit Zijlstra. ‘Die auto is nog prima.’

De monteur draait hem demonstratief de rug toe en zegt tegen de jonge vrouw: ‘Begrijp jij zo’n vent nou? Iedere paar maanden staat hij hier en dan is die auto er wéér beroerder aan toe. Volgens mij zit er geen enkel origineel onderdeel meer op. Maar hij wil er niks van horen als ik hem aanraad een andere te kopen en deze af te leveren waar hij hoort: bij het oud ijzer.’

‘John, alsjeblieft,’ zegt Zijlstra teatraal.

‘Ik heb weleens iemand gehad die z’n ouwe Eend steeds maar weer liet opknappen.’ De monteur keert zich weer naar Zijlstra. ‘Maar dat kwam doordat hij zijn oudste kind had verwekt op de achterbank. Wat is jouw excuus?’

De vrouw bij de balie trekt een wenkbrauw op.

Maar Zijlstra heeft er zo langzamerhand genoeg van.

‘John, ik ben een klant. En ik wil graag dat m’n auto gemaakt wordt. Jij hebt een garage. Daarom kom ik bij jou. Waarom doe je niet gewoon wat ik van je vraag? Ik betaal je er toch voor?’

Mocht de monteur al onder de indruk zijn van deze tirade, dan laat hij dat niet blijken. In plaats daarvan veegt hij zijn handen af aan een besmeurd handdoekje en kijkt hij Zijlstra kalm aan.

‘Klaar? Mooi. Jij als politieman zou moeten weten dat in sommige gevallen reanimeren niet de beste optie is. Soms moet je een doodzieke patiënt gewoon rustig laten overlijden. En ik geloof dat voor die auto van jou...’

Voordat hij zijn zin kan afmaken, gaat Zijlstra’s mobiel. Hij heft afwerend zijn hand naar de monteur, draait zich om en loopt naar buiten, met het toestelletje tegen zijn oor gedrukt. Even later komt hij gehaast de garage in en zegt: ‘Ik moet acuut weg. Kan hij morgen klaar zijn?’

De monteur trekt een grimas, kijkt naar de auto op de brug en zegt: ‘Overmorgen. En dan doe ik je een groot plezier.’

‘Bedankt, John.’

Zijlstra glimlacht naar de jonge vrouw en knikt naar de monteur.

‘Wat is er eigenlijk aan de hand?’ vraagt de monteur.

‘Er zit een lijk in de tram,’ vertelt Zijlstra. ‘Op het Roelof Hartplein. Het hele tramverkeer zit vast.’

Hij trekt zijn petje recht en dan haast hij zich weg. In looppas.



# 3

Hijgend en puffend komt Zijlstra aan op het Roelof Hartplein. Bij de halte naast het monumentale bakstenen pand van Het Nieuwe Huis, met de openbare bibliotheek, staat een tram die met rood-witte linten is afgezet. Een tiental geüniformeerde agenten probeert het talrijke publiek op een afstand te houden. Overall staan wandelaars en fietsers nieuwsgierig te kijken. Verkeersagenten proberen de auto's zo goed mogelijk door de mensenmassa heen te loodsen. Achter de afgezette tram staan meer trams vol passagiers.

Voor café Wildschut blijft Zijlstra staan, voorovergebogen en met zijn handen op zijn knieën. Terwijl hij op adem probeert te komen ziet hij Oscar Graanoogst bij de voorste deuren van de tram naar hem staan te wenken.

Moeizaam werkt Zijlstra zich door de nieuwsgierigen heen. Een jonge agent houdt een rood-wit lint voor hem omhoog, zodat hij kan doorlopen.

‘Waar bleef je nou, man?’ vraagt Graanoogst geërgerd.

‘Mijn auto... Ik ben lopend,’ weet Zijlstra uit te brengen.

Graanoogst kijkt misprijzend naar zijn rode hoofd. ‘Ja, dat zie ik. Je mag weleens wat aan je conditie doen.’

Zijlstra geeft geen antwoord, maar stapt achter zijn oudere partner aan de tram in, terwijl hij zijn petje afzet en in zijn jaszak propt.

Samen lopen ze door de lege tram naar achteren, waar een paar mensen van de technische recherche foto's aan het nemen zijn en sporenonderzoek doen.

Voor de achterste bank ligt een jongeman met zijn gezicht naar beneden. Op het bankje en op de grond ligt geronnen bloed dat eruitziet als een bruinzwarte korst.

Gehurkt naast het bankje zit een magere man van middelbare leeftijd. Hij heeft de regenjas, het colbertje en het overhemd van het slachtoffer wat naar beneden getrokken en onderzoekt voorzichtig diens hals en rug.

‘Heb je al wat gevonden, Bertels?’ vraagt Graanoogst.

De lijkschouwer knikt, zonder op te kijken. ‘Wondje in de nek, vlak onder de haarlijn. Daar komt in ieder geval al het bloed vandaan.’

‘Is het ook de doodsoorzaak?’ wil Zijlstra weten.

‘Ach, meneer Zijlstra vereert ons ook met zijn aanwezigheid,’ sneert Bertels. ‘Wat leuk dat je nog even hebt kunnen komen voordat we het lijk hebben weggehaald.’

‘Ik ben zo snel mogelijk hierheen gekomen, meteen nadat ik de melding kreeg,’ sputtert Zijlstra.

Bertels staat op. ‘O, je hoeft je tegenover mij niet te verontschuldigen, hoor. Dat doe je maar tegenover je superieur.’ Hij kijkt naar buiten. ‘Hoe ver is het vanaf hier naar het bureau Ferdinand Bol? Anderhalve steenworp?’

Zijlstra zwijgt.

‘Maar is dat wondje ook de doodsoorzaak, doc?’ neemt Graanoogst het over.

‘Dat durf ik nog niet te zeggen,’ antwoordt Bertels terwijl hij zijn plastic handschoenen uittrekt en in elkaar rolt. ‘Daar kan ik je pas wat meer over vertellen als ik meneer op mijn snijtafel heb gehad.’

‘Kunnen we vanmiddag de uitslag krijgen?’ vraagt Graanoogst. Bertels loopt langs Zijlstra en hem heen en draait zich naar hen om. ‘Altijd haast, hè? Maar de wetenschap kent geen tijd, heren.’

‘Nee, maar een politieonderzoek wel,’ werpt Zijlstra tegen. ‘Kun je ons op zijn minst zeggen hoelang het slachtoffer al dood is? En of hier sprake is van een misdrijf?’

‘Meneer hier heeft ongeveer een uur geleden het tijdelijke met het eeuwige verwisseld. Het zou goed kunnen zijn dat het wondje in zijn nek een directe relatie heeft met de doodsoorzaak. Daar heb ik later op de dag uitsluitel over. Maar of er sprake is van een misdrijf, dat laat ik graag aan de competentie van jullie beiden en je collega’s over.’

Zijlstra wil wat terugzeggen, maar Graanoogst is hem voor: ‘Bedankt, Bertels. Tot later.’

De magere man steekt zijn hand op, neemt zijn tas mee en verlaat de tram.

Graanoogst draait zich weer naar de dode en rapporteert: ‘Meneer hier is – of was – Jordi Jongerius, 23 jaar oud, student te Amsterdam. Hij had zijn portemonnee met zijn rijbewijs op zak.’

‘Dus geen roofoverval,’ concludeert Zijlstra. ‘Of was het geld eruit gehaald?’

‘Nee.’ Graanoogst doet een stap opzij, zodat de fotograaf van de TR zijn werk kan doen. ‘En toch had hij een paar honderd euro op zak. En diverse creditcards en pasjes. Vreemd. Voor een student, bedoel ik.’

Zijlstra gaat naast hem staan en bekijkt het slachtoffer.

‘Daar heb je gelijk in. Meneer is ook goed gekleed voor een student. Wat is dat voor pak dat hij draagt? Armani?’

‘Nee, Hugo Boss,’ zegt de fotograaf, waarna hij zijn toestel weer met hoge snelheid laat klikken.

‘In ieder geval duur,’ concludeert Graanoogst. ‘Niet iets wat je met een studiebeurs koopt.’

Zijlstra haalt zijn schouders op. ‘Misschien heeft hij rijke ouders.’

Een hoofdagent komt de tram in lopen en vraagt: ‘Zijn jullie hier klaar? We moeten het baanvak echt gaan vrijmaken. Het hele verkeer loopt vast.’

Graanoogst knikt. ‘Als de dode is weggehaald, kan de tram wat mij betreft naar een remise of zo gereden worden. Daar kunnen onze technische jongens hun werk ook wel doen.’

‘Is het hier niet gebeurd dan?’ vraagt Zijlstra terwijl de hoofdagent de tram weer verlaat.

‘Nee, ergens onderweg. Waarschijnlijk tussen station Amstel en de Ceintuurbaan, maar dat is nog niet duidelijk. Op het bureau zit de getuige te wachten die het lijk ontdekt heeft.’

‘Laten we daar dan eerst maar naartoe gaan,’ stelt Zijlstra voor. ‘Kan ik met jou meerijden?’

‘Ja, hoe zit het met die auto van jou?’

‘Dat leg ik je onderweg wel uit.’